

Załącznik do uchwały Nr

Rady Gminy Rakszawa

z dnia2024

***Gminny Program Przeciwdziałania
Przemocy Domowej i Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej
na terenie Gminy Rakszawa
na lata 2024 – 2030***

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Podstawa Prawna Programu	4
3. Adresaci programu	4
4. Finansowanie	5
5. Podstawowa charakterystyka Gminy Rakszawa	5
5.1 Charakterystyka Gminy Rakszawa według danych statystycznych:	6
5.2 Problemy społeczne na przykładzie beneficjentów OPS w Rakszawie	8
6. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej	9
6.1 Definicja przemocy	9
6.2 Kryteria przemocy domowej	10
6.3 Fazy przemocy	11
6.4 Rodzaje przemocy domowej – formy zachowań agresywnych	12
6.5 Rodzaje przemocy domowej	13
6.6 Skutki przemocy domowej	13
7. Ogólne zasady stosowania procedury „Niebieskie Karty”	13
8. Kompetencje i zadania służb pomocowych działających na terenie Gminy Rakszawa	16
8.1 Zadania Ośrodka Pomocy Społecznej	16
8.2 Zadania Policji	18
8.3 Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	20
8.4 Zadania przedstawicieli ochrony zdrowia	21
8.5 Zadania Prokuratury	22
8.6 Zadania przedstawicieli oświaty	22
8.7 Zadania Sądu	24
8.8 Zadania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej	26
9. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Rakszawa	27
10. Działania służb pomocowych z terenu Gminy Rakszawa w 2023 roku	28
12. Cele Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej	36
13. Realizatorzy programu	42
13. Monitoring i ewaluacja programu	42

1. Wstęp

Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2023 r., poz. 353) definiuje przemoc domową jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: małżonka także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej

Skuteczne przeciwdziałanie przemocy domowej wymaga współpracy i współdziałania instytucji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie oraz służb odpowiedzialnych za nasze bezpieczeństwo. Art. 6 ust. 2 p 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej wśród zadań własnych gminy wymienia m.in. *opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.*

Dokument ten zawiera charakterystykę problemu przemocy domowej w ujęciu teoretycznym, diagnozę środowiska lokalnego dotyczącą występowania zjawiska przemocy na terenie Gminy Rakszawa oraz określa cele i założenia Programu, takie jak:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Rakszawa,
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc domową,
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy domowej.

Cele, działania i zadania Programu będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców Gminy Rakszawa w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie Gminy Rakszawa ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2024–2028.

2. Podstawa Prawna Programu

Program realizowany będzie w oparciu o następujące przepisy

1. Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 535 ze zm.),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901),
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U z .2023 r. poz 2151),
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U.2022 r. poz.1138 .),
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U.2023 r. poz. 2809),
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. 2023r. , poz. 1870)

Program jest powiązany z następującymi dokumentami:

1. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 r.
2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rakszawa na lata 2023 - 2033.
3. Diagnoza problemu przemocy na terenie Gminy Rakszawa

3. Adresaci programu

Adresatami Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Rakszawa na lata 2024- 2030 są:

- mieszkańcy Gminy Rakszawa,

- osoby doświadczające przemocy domowej,
- sprawcy przemocy domowej,
- osoby zagrożone zjawiskiem przemocy,
- kadra instytucji, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych i innych podmiotów zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinom.

4. Finansowanie

Zadania realizowane w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 finansowane będą z budżetu Gminy Rakszawa oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

5. Podstawowa charakterystyka Gminy Rakszawa

Położenie gminy, jej otoczenie oraz powiązania wewnętrzne i zewnętrzne warunkują rozwój społeczno – gospodarczy. Gmina Rakszawa położona jest w środkowo wschodniej części województwa podkarpackiego przy drodze krajowej Łańcut – Leżajsk, w odległości 30 km na północny wschód od Rzeszowa, 10 km na północ od Łańcuta i 18 km na południowy wschód od Leżajska.

Rakszawa to jedna z sześciu gmin powiatu łańcuckiego. W skład gminy wchodzi 3 miejscowości, które tworzą 5 sołectw: Rakszawa, Rakszawa Górna, Rakszawa – Kąty, Węgliska, Wydrze. Powierzchnia gminy zajmuje ok. 66 km, co stanowi 14,6% powiatu łańcuckiego i 0,4% powierzchni województwa podkarpackiego.

5.1 Charakterystyka Gminy Rakszawa według danych statystycznych:

Liczba ludności Gminy Rakszawa na przestrzeni poprzednich lat.

	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba mieszkańców	7 480	7 449	7 390
Rakszawa	6 437	6 384	6 315
Wydrze	557	576	580
Węgliska	486	489	495

Źródło: USC w Rakszawie

Analizując liczbę ludności można zauważyć, iż na przestrzeni trzech ostatnich lat liczba mieszkańców naszej Gminy zmniejszyła się.

Wiek mieszkańców Gminy Rakszawa

		2021 r.	2022 r.	2023 r.
Kobiety	19-60	2 086	2 083	2 042
	pow. 60	882	897	908
Mężczyźni	19-65	2 390	2 385	2 371
	pow. 65	442	444	461

Źródło: USC w Rakszawie

Ja wynika z danych Urzędu Stanu Cywilnego w Rakszawie, zarówno w stosunku do kobiet pow. 60 r.ż. jak również mężczyzn pow. 65 r.ż. jest tendencja rosnąca. Natomiast co do mężczyzn i kobiet w przekroju wiekowym między 18 r.ż. a 65 r.ż. występuje tendencja spadkowa.

Przyrost naturalny i zgony mieszkańców Gminy Rakszawa

	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Urodzenia	94	60	56
Zgony	85	80	84

Źródło: USC w Rakszawie

Na podstawie danych co do przyrostu naturalnego, jak i zgonów również można zauważyć, iż dane liczbowe są malejące. Można zauważyć, iż więcej jest zgonów niż urodzeń.

Bezrobocie na terenie Gminy Rakszawa

	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba bezrobotnych ogółem	397	325	300
Liczba kobiet	202	152	138
Liczba mężczyzn	195	173	162

Źródło: PUP Łańcut

Liczba osób bezrobotnych w Gminie Rakszawa ogółem na koniec grudnia 2023 r. wynosiła; 300 osób bezrobotnych w tym 138 – kobiet a 162 – mężczyzn. Według stanu na 31 grudnia 2023 r. stopa bezrobocia w gminie wyniosła 7,1%. Stopa bezrobocia dla powiatu wynosi 9,9 % dla województwa wynosi 3,1%. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Rakszawa wynosiła 300 osób w tym 46% stanowiły kobiety, 54% mężczyźni. Udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby ludności wyniósł 1,99%.

W okresie od 2021 roku do końca 2023 r. nastąpił spadek bezrobocia zarejestrowanego wśród mieszkańców Gminy Rakszawa. Najwyższy poziom bezrobocia odnotowano w 2021 r.

5.2 Problemy społeczne na przykładzie beneficjentów OPS w Rakszawie

Z analizy danych za 2021 r., 2022 r., oraz 2023 r. można zauważyć, iż liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej nieznacznie spada.

Beneficjenci pomocy społecznej w latach 2021 r. – 2023 r.

	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba rodzin	236	220	225
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	292	277	296

Źródło: OPS Rakszawa

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej w latach 2021 r. - 2023 r.

Przyczyny	Liczba rodzin 2021 r.	Liczba rodzin 2022 r.	Liczba rodzin 2023 r.
Ubóstwo	132	119	117
Bezdomność	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	15	16	9
Bezrobocie	134	117	114
Niepelnosprawność	81	84	89
Długotrwała lub ciężka choroba	106	107	110
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	9	8	10

Przemoc w Rodzinie	0	0	0
Alkoholizm	8	6	5
Narkomania	0	0	0
Trudności w przystosowania do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1	1
Zdarzenie losowe	2	0	2

Źródło: OPS Rakszawa

Jak wynika z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w 2023 r. głównym powodem przyznania pomocy było ubóstwo. Wśród rodzin ubiegających się o pomoc również problem bezrobocia i niepełnosprawności stanowił jeden z głównych powodów korzystania ze wsparcia OPS. Kolejnymi powodami przyznania pomocy była długotrwała choroba oraz potrzeba ochrony macierzyństwa.

6. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej

6.1 Definicja przemocy

Przemoc domowa – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,

e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Osoba doznająca przemocy domowej to:

a) mąż, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,

b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,

c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,

d) osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej mąż oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,

e) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,

f) osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,

g) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,

h) małoletni wobec których stosowna jest przemoc domowa.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Świadek przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej

Osoba stosująca przemoc domową to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których po wyżej.

6.2 Kryteria przemocy domowej

Intencjonalność – działania osoby stosującej przemoc domową nie są przypadkowe. Intencjonalność nie musi oznaczać celowego oznaczania celowego krzywdzenia bliskich i zadawania im bólu. Osoba stosująca przemoc dąży do uzyskania pełnej kontroli i władzy nad osobą doznającą przemocy, do jej bezwzględnego posłuszeństwa. Jest przekonana, że wie

co jest dobre dla pozostałych członków rodziny, a w związku z tym posiada wyłączne prawo podejmować decyzje, ustalać zasady życia w rodzinie – pozostali muszą się podporządkować.

Dysproporcja siły – nie chodzi tu jedynie o różnicę sił fizycznych, ale także przewagę związaną z pozycją społeczną, odpornością psychiczną, statusem materialnym itp. W związku opartym na przemocy jeden z partnerów czuje się silniejszy, a drugi – słabszy. W wyniku kolejnych aktów przemocy różnica sił coraz bardziej się pogłębia, osoba doznająca przemocy staje się coraz bardziej bezradna, a osoba stosująca przemoc – coraz bardziej silna i bezkarna.

Naruszanie godności i praw – osoba stosująca przemoc domową narusza godność osoby doznającej przemocy, poniża ją, ośmiesza, pozbawia wszelkich praw (np. do kontaktów z rodziną, godziwych warunków życia, itp.)

Powodowanie cierpienia i szkód – osoby doznające przemocy doznają zarówno szkód fizycznych jak i psychicznych. W wyniku wieloletniej przemocy domowej mogą dojść do przekonania, że zasługują na takie traktowanie.

6.3 Fazy przemocy

Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz:

- *Faza narastającego napięcia* – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych. W tej fazie dochodzi do rozmaitych incydentów takich jak np. przejawy zazdrości, gniewu, kontrolowanie członka rodziny, używanie obraźliwych słów. Sprawca jest stale poirytowany i prowokuje kłótnie. Osoba, wobec której kierowana jest złość partnera stara się za wszelką cenę uspokoić sytuację zaspokajając żądania partnera i robiąc wszystko by poprawić mu nastrój.
- *Faza ostrej przemocy* – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji. Ta faza trwa stosunkowo krótko, ale może zakończyć się dramatycznie: pobiciem, uszkodzeniem ciała, a nawet śmiercią zaatakowanej osoby.

- *Faza miodowego miesiąca* – jest to faza skruchy i okazywania żalu ze strony sprawcy. Na tym etapie istnieje szansa, że jeśli sprawca chce utrzymać związek podda się terapii, a jego agresywne zachowania zostaną powstrzymane.

Przedstawione cykle mogą trwać wiele lat. Przemoc przybiera na sile, zachowanie sprawcy oraz skutki jego negatywnego działania są coraz bardziej dotkliwe. Trzecia faza „miodowego miesiąca” jest coraz krótsza, stając się z czasem przerwą kilkudniową.

6.4 Rodzaje przemocy domowej – formy zachowań agresywnych

Przemoc domowa może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów:

- *przemoc fizyczna* – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień (np. popychanie, odpychanie, uderzania, duszenie, kopanie, zamykanie w domu lub niewpuszczanie do domu, nieostrożne pirackie prowadzenie samochodu, gwałt).
- *przemoc psychiczna* – to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych (np. ignorowanie uczuć, obrażanie, wyśmiewanie z wartości, które ceni osoba doznająca przemocy, krytykowanie bez przerwy, upokarzanie i poniżanie, manipulowanie za pomocą kłamstw).
- *przemoc seksualna* – polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy (przejawy: np. niechciany dotyk, zawstydzające komentarze, ignorowanie potrzeb seksualnych, odmawianie seksu jako kara, zmuszanie do współżycia po akcie przemocy, gwałt, krytykowanie zachowań seksualnych, sadystyczne akty seksualne).
- *przemoc ekonomiczna* – to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy (np. uniemożliwianie podjęcia lub utrzymania pracy, zabieranie oszczędności, nieinformowanie o dochodach).

6.5 Rodzaje przemocy domowej

Przemoc gorąca to gwałtowny wybuch tłumionych uczuć złości, frustracji, wściekłości, powodujący agresywne zachowania. Często przyczyny tych trudnych uczuć tkwią poza rodziną, np. powodują je konflikty w pracy. Nie mogąc sobie z nimi poradzić osoba stosująca przemoc odreagowuje je na członkach rodziny. Wie, że może sobie na takie zachowanie bezkarnie pozwolić.

Przemoc chłodna w przeciwieństwie do przemocy gorącej nie wiąże się z gwałtownymi emocjami i agresywnymi zachowaniami. Wydaje się, że sprawca przemocy jest spokojniejszy bądź bardziej się kontroluje. Przemoc chłodna przyjmuje także postać bardzo rygorystycznego stylu wychowania czy też autorytarnego traktowania dorosłych członków rodziny. Osoba, która krzywdzi jest przekonana o słuszności swoich czynów, zawsze znajdzie dla nich usprawiedliwienie: „gdybym ich nie bił, to nie wyrosłyby na porządnych ludzi”, „to dla jej dobra, bo inaczej całkowicie się zmarnuje”, itp.

6.6 Skutki przemocy domowej

Przemoc domowa w rodzinie, jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

7. Ogólne zasady stosowania procedury „Niebieskie Karty”

Procedura „**Niebieskie Karty**” (NK) to ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” w sytuacji podejrzenia występowania przemocy domowej następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” (NK-A) przez

przedstawiciela policji, pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia lub gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Formularz Niebieska Karta składa się z 4 części:

Formularz „Niebieska Karta A” - wypełniona przez policjanta, pracownika socjalnego, przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia lub oświaty.

Formularz "Niebieska Karta B" otrzymuje osoba dotknięta przemocą domową, lub w przypadku przemocy wobec dziecka rodzic, opiekun prawny lub faktyczny. Zawiera on definicję przemocy, praw człowieka oraz informację o miejscach gdzie można uzyskać pomoc.

Formularz „Niebieska Karta C” wypełniają członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego bądź grupy diagnostyczno-pomocowej na posiedzeniu, w obecności zaproszonej osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową.

Formularz „Niebieska Karta D” również wypełniają członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego bądź grupy diagnostyczno- pomocowej w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc domową.

Założenie Niebieskiej karty może mieć miejsce z inicjatywy służb, które otrzymają zgłoszenie o wystąpieniu przemocy. **Zgłoszenia na policję może zaś dokonać zarówno osoba dotknięta przemocą, jak i osoby trzecie: sąsiad, przyjaciel, czy nauczyciel** w przypadku dziecka. Zgłoszenia można dokonać pod numerem telefonu **Niebieskiej Linii 801 120 002, Linia Pomocy Pokrzywdzonym 22 688 7000** oraz numer alarmowy **112**.

Sam przebieg procedury Niebieskie Karty, jest podzielony na 6 etapów, które następują kolejno po sobie:

1. Wszczęcie procedury.
2. Opracowanie indywidualnego planu pomocy.
3. Oddziaływanie na sprawcę przemocy.
4. Realizacja indywidualnego planu pomocy.
5. Ewentualne zdarzenia niebezpieczne w trakcie procedury „Niebieskie Karty”.
6. Zakończenie procedury „Niebieskie Karty”.

Ważne !!

Procedura „Niebieskie Karty” nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową. Między innymi wprowadzono zasadę realizację procedury według miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej. Obowiązkiem GDP (grupy diagnostyczno-pomocowej) będzie zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność. Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” nastąpi w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy (lub rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań).

Dodatkowo wprowadzono obowiązek monitorowania sytuacji osób uczestniczących w procedurze NK przez okres 9 miesięcy po jej zakończeniu.

Co można zyskać dzięki procedurze NK ?

Choć zawsze najważniejsze są działania, które możesz podjąć samemu jednak dzięki wsparciu różnych służb i instytucji współdziałających w ramach procedury Niebieskiej Karty, osoba zyskać może również:

- pomoc w zapewnieniu bezpieczeństwa;
- wsparcie w rozwiązaniu trudnej sytuacji (nie tylko związanej z przemocą, ale np. w uniezależnieniu się od sprawcy w kwestiach materialnych, zawodowych, mieszkaniowych, jak również pomoc psychologiczną, prawną lub inną, jakiej oczekujesz);
- monitoring zmieniającej się sytuacji;
- podejmowanie przez specjalistów działań mających na celu zmianę zachowania sprawcy, poczynając od uświadomienia sprawcy/czyni konsekwencji stosowania przemocy i tego, że różne instytucje będą interesować się jego/jej za chowaniem, działań edukacyjnych, zobowiązania do leczenia odwykowego, a w określonych prawem przypadkach również np. zakaz kontaktu, zbliżania się, nakaz eksmisji.

W przypadku wystąpienia przemocy domowej ma również zastosowanie Kodeks Postępowania Cywilnego, który poszerzył katalog zakazów wobec osób stosujących przemoc:

1. zakaz zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą – gdy osoba stosująca przemoc domowa swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej tą przemocą;

2. zakaz kontaktowania się z osobą dotkniętą przemocą – gdy osoba stosująca przemoc domowa swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej tą przemocą, a także gdy osoba stosująca przemoc domowa nęka ją za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość, wzbudzając u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie narusza jej prywatność;

3. zakaz wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba dotknięta przemocą domową, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba dotknięta przemocą domową, i przebywania na tym terenie – jeżeli osoba dotknięta przemocą domową uczęszcza do szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, uprawia sport lub pracuje.

Wszystkie powyższe zakazy wobec osoby stosującej przemoc domowa wydane są przez:

- Policję lub Żandarmerię Wojskową,
- Sąd – postanowieniem o zobowiązaniu do opuszczenia mieszkania lub zakazie zbliżania się do niego, o zakazie zbliżenia się do osoby dotkniętej przemocą, kontaktowania się z nią, lub wstępu do miejsc, w których ta osoba przebywa.

8. Kompetencje i zadania służb pomocowych działających na terenie Gminy Rakszawa

8.1 Zadania Ośrodka Pomocy Społecznej

Działania interwencyjne pracownika socjalnego w sytuacji zagrożenia życia, zdrowia, bezpieczeństwa osoby/osób doświadczających przemocy domowej obejmują:

- wezwanie policji,
- wezwanie pogotowia ratunkowego,

- zapewnienie miejsca w całodobowej placówce dla ofiar przemocy w rodzinie (specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie lub ośrodka interwencji kryzysowej),

Działania pracownika socjalnego podejmowane w ramach procedury „Niebieskiej Karty” wynikające z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”:

- zapewnienie bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową,
- wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”, w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową.

Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A”, osobie, co do której istnieje podejrzenie,

że jest dotknięta przemocą domową, przekazuje się formularz „Niebieska Karta – B”.

Przekazanie wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego następuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni od wszczęcia procedury.

W ramach procedury „Niebieskie Karty” pracownik socjalny:

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową ,
- udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby,
- może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową, na temat konsekwencji stosowania przemocy domowej oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

Inne działania pracownika socjalnego w stosunku do osób dotkniętych przemocą w rodzinie :

- udzielanie wsparcia emocjonalnego, towarzyszenie podczas załatwiania spraw w instytucjach (prokuratura, policja, sąd i in.),
- przygotowanie do udziału w postępowaniu przed sądem oraz organami ścigania,
- udzielanie informacji na temat instytucji i organizacji pomagających ofiarom przemocy,
- zapewnienie wsparcia dzieciom, poprzez umożliwienie skorzystania z poradnictwa specjalistycznego,
- monitorowanie sytuacji w rodzinie w trakcie istnienia problemu przemocy domowej,
- udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupy diagnostyczno-pomocowych

8.2 Zadania Policji

Procedura „Niebieskiej Karty” w Policji obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez funkcjonariuszy Policji wobec osoby doznającej przemocy i sprawcy przemocy domowej, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej.

Podstawą do podjęcia przez funkcjonariusza Policji interwencji w związku z przemocą domową jest:

- Polecenie wydane przez dyżurnego jednostki organizacyjnej Policji.
- Polecenie wydane przez inną upoważnioną osobę.
- Inicjatywa własna wynikająca z dokonanych ustaleń.

Do obowiązków policjanta przeprowadzającego interwencję wobec rodziny dotkniętej przemocą, należy:

- Udzielenie ofiarom przemocy niezbędnej pomocy, w tym udzielenie pierwszej pomocy, wezwanie pogotowia ratunkowego lub innych instytucji, które mogą udzielić pomocy.
- Podjęcie w razie potrzeby, innych niezbędnych czynności, zapewniających ochronę życia, zdrowia i mienia osób będących ofiarami przemocy, wobec sprawców

przemocy - środków przymusu bezpośredniego lub zatrzymania (art. 244 § 1a k.p.k., art. 244 § 1b k.p.k. oraz art. 15a Ustawy o Policji).

- Ustalenie przebiegu zdarzenia i jego następstw.
- Przeprowadzenie – jeżeli jest to możliwe z osobą wobec której istnieje podejrzenie, że jest sprawcą przemocy – rozmowy, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą
- Wezwanie osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że jest sprawcą przemocy domowej,
do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego.
- Przeprowadzenie w miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowych w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa.

Z ramach prowadzonej interwencji policjant jest ponadto obowiązany :

- Poinformować osobę doznającą przemocy o przysługujących jej prawach, o możliwości złożenia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oraz o możliwościach otrzymania pomocy i konkretnych miejscach, gdzie zostanie ona udzielona.
- Poinformować osobę doznającą przemocy, o rozpoczęciu procedury „Niebieskie Karty” i przekazać Niebieską Kartą – B, która pomoże tej osobie w podjęciu dalszych działań służących zatrzymaniu przemocy.
- Jeżeli na miejscu zdarzenia obecne są dzieci – policjant powinien zwrócić szczególną uwagę na ich bezpieczeństwo
- Poinformować osoby doznające przemocy domowej oraz osoby stosujące przemoc domową, że w ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty”, w ciągu 5 dni formularz „Niebieska Karta - A” zostanie przekazany do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, a także o systematycznych odwiedzinach, jakich będzie dokonywał dzielnicowy, w celu sprawdzenia stanu bezpieczeństwa osób doznających przemocy.

Dyżurny danej jednostki policji przekazuje kopię „Niebieska Karta - A” dzielnicowemu, który na tej podstawie zakłada dla danej rodziny teczkę „Przemoc domowa”. Dzielnicowy jest zobowiązany do dokumentowania wszelkich czynności podjętych przez

Policję w związku z przemocą domową, w celu dalszego monitorowania sytuacji w rodzinie, z częstotliwością określoną podczas posiedzenia grupy diagnostyczno-pomocowe.

Dzielnicowy realizujący procedurę „Niebieskie Karty” jest członkiem grupy diagnostyczno- pomocowej powołanej przez zespół interdyscyplinarny do rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach. Jako członek grupy diagnostyczno-pomocowej współtworzy indywidualny plan pomocy tej rodzinie oraz realizuje w ramach swoich kompetencji zadania związane z jego wdrożeniem. Dzielnicowy może zakończyć realizację procedury „Niebieskie Karty” z chwilą otrzymania od przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego informacji o zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”.

8.3 Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Działania podejmowane przez przedstawicieli komisji rozwiązywania problemów alkoholowych:

- wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”, w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową,
- po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową, przekazuje się formularz „Niebieska Karta – B”.

W ramach procedury przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje działania:

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą
- udziela kompleksowych informacji
- diagnoza sytuacji rodziny pod kątem występowania przemocy domowej w związku z nadużywaniem alkoholu przez członka rodziny.
- poinformowanie o przysługujących uprawnieniach.
- przygotowanie do udziału w postępowaniu przed sądem oraz organami ścigania
- udział w pracach grupy diagnostyczno-pomocowych

- wezwanie na rozmowę interwencyjną, poinformowanie o konsekwencjach stosowania przemocy oraz możliwościach uzyskania pomocy w postaci leczenia uzależnień oraz udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową.

W sytuacji stwierdzenia problemu uzależnienia współistniejącego z problemem przemocy domowej:

- przeprowadzenie rozmowy motywującej do podjęcia leczenia odwykowego;
- w razie zaprzeczania sprawcy o występowaniu problemu alkoholowego, skierowanie na badanie do biegłego, celem uzyskania właściwego orzeczenia o występowaniu uzależnienia;
- uruchomienie procedury zobowiązania do leczenia odwykowego;
- skierowanie do skorzystania z pomocy specjalistów w punkcie konsultacyjnym, grupie AA, udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową.

8.4 Zadania przedstawicieli ochrony zdrowia

Przedstawicielem ochrony zdrowia uprawnionym do działań jest osoba wykonująca zawód medyczny, w tym: lekarz, pielęgniarka, położna i ratownik medyczny.

Działania interwencyjne pracownika ochrony zdrowia:

- wezwanie policji,
- wezwanie pogotowia ratunkowego,
- uruchomienie procedury „Niebieskie Karty”,
- w sytuacji, gdy zachodzi konieczność natychmiastowego odizolowania dziecka, które doświadcza przemocy należy wezwać policję,
- w sytuacji, gdy dziecko znalazło się w szpitalu, lekarz może podjąć decyzję o jego zatrzymaniu na oddziale przy jednoczesnym zgłoszeniu tego faktu do Sądu Rodzinnego.

W ramach procedury „Niebieskiej Karty” przedstawiciel ochrony zdrowia: każdorazowo udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą informacji:

- o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia,

- o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domową.

Jeżeli stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową, wymaga przewiezienia jej do podmiotu leczniczego, formularz „Niebieska Karta A” – wypełnia przedstawiciel podmiotu leczniczego, do którego osoba ta została przewieziona.

Inne działania przedstawicieli ochrony zdrowia:

- Niezwłoczne zawiadomienie policji lub prokuratora o powzięciu podejrzenia o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy domowej.
- Udział w pracach grupy roboczej diagnostyczno-pomocowych.

8.5 Zadania Prokuratury

Prokuratura jest organem władzy państwowej. Do jej głównych obowiązków należy wykrywanie oraz ściganie przestępstw. Prokuratorzy wnoszą oraz popierają akt oskarżenia przed sądem. Są do tego uprawnieni. Prokuraturę rejonową tworzy się dla jednej lub większej liczby gmin; w uzasadnionych przypadkach może być utworzona więcej niż jedna prokuratura rejonowa w obrębie tej samej gminy. Prokuraturą rejonową kieruje prokurator rejonowy. Prokurator rejonowy jest prokuratorem przełożonym prokuratorów wykonujących czynności w tej jednostce.

8.6 Zadania przedstawicieli oświaty

Działania interwencyjne przedstawiciela oświaty w sytuacji zagrożenia życia, zdrowia, bezpieczeństwa osoby/osób doświadczających przemocy domowej obejmują:

- zapewnienie bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową
- wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”, w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą

W przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej wobec dziecka, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego. Jeżeli osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że

stosują przemoc domową wobec dziecka są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania z udziałem dziecka przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej.

Działania z udziałem dziecka, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą, powinny być prowadzone w **miarę możliwości w obecności psychologa.**

Jeżeli osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą jest dziecko, formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy domowej.

Przekazanie wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego następuje niezwłocznie, nie później niż **w terminie 5 dni od wszczęcia procedury.**

W ramach procedury przedstawiciel oświaty podejmuje działania:

- Diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą, w tym w szczególności wobec dzieci;
- Udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą domową.
- Poinformowanie o zaistniałej sytuacji dyrektora placówki oświatowej.
- Wezwanie do szkoły na rozmowę rodziców / opiekunów dziecka stosujących przemoc, poinformowanie o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy, przy absolutnym zachowaniu reguł bezpieczeństwa dziecka.
- Niezwłoczne powiadomienie policji lub prokuratora o powzięciu podejrzenia o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy domowej.
- W sytuacji podejrzenia, że powrót dziecka do domu zagraża jego bezpieczeństwu, zdrowiu lub życiu – powiadomienie policji, celem przewiezienia dziecka w bezpieczne miejsce.
- Opracowanie planu pomocy dziecku i wdrożenie go do realizacji.

- Poinformowanie rodziców o podjętych działaniach na rzecz dziecka, wdrożenie rodzica niestosującego przemocy wobec dziecka lub innych „bezpiecznych” członków rodziny do współpracy.
- Poinformowanie rodzica stosującego przemoc o możliwości wzięcia przez niego udziału w programie korekcyjno- edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową.
- Skierowanie pisma do sądu rodzinnego z prośbą o wgląd w sytuację dziecka w rodzinie oraz w miarę potrzeb do innych instytucji i służb.
- Udział w pracach grupy diagnostyczno- pomocowe.

8.7 Zadania Sądu

Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich

Do tego Sądu można składać następujące wnioski i pozwy:

- Wniosek o ograniczenie władzy rodzicielskiej,
- Wniosek o zawieszenie władzy rodzicielskiej,
- Wniosek o pozbawienie władzy rodzicielskiej,
- Pozew o zasądzenie alimentów na dziecko (bezpłatny),
- Wniosek o uregulowanie sposobu kontaktowania się z dziećmi,
- Sprawy przeciwko nieletniemu zdemoralizowanemu albo takiemu który popełnił czy karalny,
- Wniosek o wgląd w sytuację dziecka,
- Wniosek o zakaz osobistej styczności z dziećmi,
- Wniosek o przysposobienie,
- Wniosek o wydanie dziecka,
- Wniosek o rozstrzygnięcie istotnych spraw dotyczących dziecka.
- Pozew o przyczynianie się do zaspokojenia potrzeb rodziny (bezpłatny),
- Wniosek o nakazanie wypłacania małżonkowi wynagrodzenia za pracę drugiego małżonka.

Sąd Rejonowy Wydział Cywilny

Do tego Sądu można składać następujące wnioski i pozwy:

- Pozew o zniesienie małżeńskiej wspólności majątkowej,
- Wniosek o podział majątku wspólnego,
- Pozew o eksmisję.

Sąd Okręgowy Wydział Cywilny:

Do tego Sądu można składać następujące wnioski i pozwy:

- Wniosek o unieważnienie małżeństwa,
- Pozew o rozwód.

8.8 Zadania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej

Zespół interdyscyplinarny to zespół strategiczny, którego zadaniem jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów i specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową.

Zespół Interdyscyplinarny może tworzyć grupy diagnostyczno-pomocowe w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach. Prace w grupach diagnostyczno-pomocowych prowadzone są w zależności od potrzeb zgłaszanych przez Zespół Interdyscyplinarny.

Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodziny, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

9. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Rakszawa

W dniu 14 lutego 2024 roku zarządzeniem Nr 29/24 Wójta Gminy Rakszawa powołany został nowy Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, który liczy 12 członków.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej to zespół osób oddelegowanych ze środowisk profesjonalnych do koordynacji, analizy i rozwiązywania lokalnych problemów przemocy domowej.

W jego skład wchodzi przedstawiciele następujących instytucji:

- pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Rakszawie,
- kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Rakszawie,
- przedstawiciel Komendy Powiatowej Policji w Łąncucie,
- przewodnicząca GKRPA w Rakszawie,
- przedstawiciele jednostek oświatowych w Gminie Rakszawa,
- przedstawiciel służby zdrowia,
- przedstawiciel Sądu Rejonowego w Łąncucie.

Zespół interdyscyplinarny spotyka się nie rzadziej niż co 2 miesiące, spotkania mogą odbywać się częściej w zależności od potrzeb.

10. Działania służb pomocowych z terenu Gminy Rakszawa w 2023 roku

Działania podejmowane przez policjantów Komendy Powiatowej Policji w Łąncucie w ramach procedury Niebieskie Karty

Interwencje domowe związane z nadużywaniem alkoholu	55
Zatrzymania sprawców przemocy	4
Umieszczenie w Izbie Wytrzeźwień z interwencji domowej	7
Umieszczenie do wytrzeźwienia w PdOZ	5
Wnioski do GKRPA o leczenie odwykowe	5
Zatrzymania w kontrolach drogowych osób znajdujących się pod wpływem alkoholu	5
Wnioski o ukaranie do Sądu Rejonowego w Łąncucie za wykroczenia pod wpływem alkoholu	5
Ukarań mandataми karnymi za wykroczenia pod wpływem alkoholu	11
Inne	-

Źródło danych: KPP Łąncut

Przedstawiciel Komendy Powiatowej Policji w Łąncucie w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie Gminy Rakszawa uczestniczy każdorazowo w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego, jak również dzielnicowy pracuje w pracach grup diagnostyczno-pomocowych, które zajmują się przemocą domową w indywidualnych przypadkach.

Działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Rakszawa jest programem rocznym uchwalany przez Radę Gminy Rakszawa. Główną podstawę prawną Programu stanowi ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r., ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r., ustawa o zdrowiu publicznym z dnia 11 września 2015 r., rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025.

Podmiotami wyznaczonymi przez ustawodawcę do realizacji zadań w przedmiotowym zakresie są organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego. Zadania samorządów gminnych ujmowane są w formie gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, które określają lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, wynikających z nadużywania alkoholu.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo- wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;

- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Program zawiera także propozycje realizacji zadań własnych gminy w zakresie przeciwdziałania narkomanii, określone w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, zadania te obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Realizacja wymienionych zadań, prowadzona jest przy pomocy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Rakszawa uchwalanego na rok.

Na gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych spoczywa obowiązek podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Postępowanie zobowiązujące do podjęcia leczenia odwykowego dotyczy osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozpad życia rodzinnego, demoralizują małoletnich, uchylają się od zaspokajania potrzeb rodziny oraz systematycznie zakłócają spokój i porządek publiczny. Sam fakt uzależnienia od alkoholu nie może stanowić samoistnej podstawy do zobowiązania danej osoby do podjęcia leczenia odwykowego, lecz towarzyszyć muszą temu

także określone negatywne zachowania w sferze społecznej. O zastosowaniu w/w procedury wobec osoby uzależnionej stanowi sąd właściwy w miejscu zamieszkania lub przebywania.

Zadania gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w ramach działań wynikających z instytucji prawnej zobowiązania do leczenia odwykowego:

- przyjęcie zgłoszenia o przypadku nadużywania alkoholu,
- zaproszenie na rozmowę osoby, co do której wpłynęło zgłoszenie i pouczenie jej o konieczności zaprzestania negatywnych zachowań w sferze społecznej i zmotywowanie do poddania się leczeniu odwykowemu, jeżeli osoba wezwana nie zgodzi się dobrowolnie poddać leczeniu, a wstępne czynności przeprowadzone w sprawie uzasadniają kontynuowanie postępowania, uzasadnione jest skierowanie takiej osoby na badanie przez biegłych (psycholog lub specjalista psychoterapii uzależnień i psychiatra) w celu wydania pisemnej opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazaniu rodzaju zakładu leczniczego,
- przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym (opinia wydana przez biegłych, protokoły z rozmów z osobą zgłoszoną do komisji, inne informacje w sprawie),
- złożenie wniosku o wszczęcie postępowania do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego.

Działania GKRPA

Działania GKRPA	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba osób z którymi przeprowadzono rozmowy interwencyjno-motywuujące do podjęcia leczenia	9	11	12

Źródło danych: GKRPA w Rakszawie

Działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej

W okresie od 2021 r. do 2023 r. w ramach działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w 47 rodzinach wszczęto procedury „Niebieskiej Karty” w związku z podejrzeniem występowania przemocy domowej.

Instytucją, która najczęściej wszczyna procedurę Niebieskiej Karty jest Komenda Powiatowa Policji w Łąncucie. Policja najczęściej jako pierwsza jest powiadamiana przez członków rodziny o przemocy domowej i dlatego Policja jako pierwsza podejmuje interwencję w środowisku, wypełniając „NK - A”

Liczba Niebieskich Kart sporządzonych przez poszczególne instytucje w okresie od 2021 r. do 2023 r.

	2021 r.	2022 r.	2023 r.	Ogółem
Ośrodek Pomocy Społecznej	1	2	1	4
Policja	11	18	12	41
GKRPA	0	0	0	0
Ośrodek Zdrowia	0	0	0	0
Szkoły	0	0	2	2
Ogółem	12	20	15	47

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej

Na terenie Gminy Rakszawa liczba zakładanych Niebieskich Kart rocznie wynosi od 12 do 20. Zakładają je głównie funkcjonariusze Policji, a także pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej, przedstawiciele oświaty, jak również ochrony zdrowia. Następnie „Niebieska Karta A” jest przekazywana do Zespołu Interdyscyplinarnego, który podejmuje decyzję o kontynuacji procedury „NK” lub o braku zasadności jej prowadzenia.

Z Niebieskich Kart wpływających do Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że w zdecydowanej większości osobami stosującymi przemoc są mężczyźni.

Największą liczbę osób doznających przemocy domowej stanowią zdecydowanie kobiety.

Członkowie grup diagnostyczno-pomocowej lub Zespołu Interdyscyplinarnego pracujący z rodziną, w której występuje przemoc domowa kończą procedury w dwóch wypadkach:

- na skutek ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej,
- lub na skutek rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i grupy roboczej w latach 2021 - 2023

	Liczba zakończonych Niebieskich Kart w poszczególnych latach		
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	5	4	4
Liczba powołanych grup roboczych	11	19	11

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, działający przy GOPS Rakszawa

Powyższe przedstawione dane, tj. diagnoza problemów przemocy realizowana przez różne instytucje nie oddają w pełni obrazu przemocy na terenie Gminy Rakszawa. Zjawisko to jest powszechne, jednak nie zawsze jest ujawniane, co utrudnia rozpoznanie i przeciwdziałanie jej. Prowadzone działania lokalne jak i ogólnopolskie powodują zmiany świadomości społecznej i z jednej strony zwiększa się gotowość domniemanych ofiar przemocy do ujawniania takich spraw, a z drugiej wiążą się z większym profesjonalizmem przedstawicieli służb zobowiązanych do podejmowania interwencji i udzielania pomocy.

12. Cele Gminnego Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Gminie Rakszawa.

Cele szczegółowe:

Cel 1: podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Cel 2: podejmowanie działań mających na celu ochronę, pomoc i wsparcie osób doznających przemocy domowej.

Cel 3: oddziaływania wobec osób stosujących przemoc domową.

Cel 4: podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności przedstawicieli Zespołu Interdyscyplinarnego oraz członków grup diagnostyczno– pomocowych w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

<u>Cel szczegółowy 1:</u>			
podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej			
Zadanie	Sposób realizacji	Termin realizacji	Wskaźniki
Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej, w tym: <i>Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów w zakresie różnych form zjawiska przemocy domowej</i>	Umieszczanie treści i informacji na stronie www Ośrodka, mediów społecznościowych, w szkołach	2024-2030 /minimum raz w roku/	- liczba lokalnych placówek i instytucji rozpowszechniających materiały edukacyjnoinformacyjne na temat przemocy domowej, - liczba zorganizowanych kampanii, - liczba podjętych działań - rodzaj podjętych działań - liczba uczestników
Organizacja spotkań,			

w tym konferencji w zakresie przemocy domowej, w tym uczestnictwo członków ZI oraz grup diagnostyczno-pomocowych w konferencjach, spotkaniach o tematyce przeciwdziałania przemocy domowej		2024-2030	- liczba zorganizowanych spotkań, konferencji, - liczba udziału w spotkaniach/ konferencjach, - liczba uczestników
Współpraca między organami samorządu terytorialnego w celu wprowadzenia elementów informacji i edukacji na temat zjawiska przemocy domowej		2024-2030	- liczba realizowanych działań, - liczba osób/ instytucji/ organów, którym udzielono informacji dot. przeciwdziałania przemocy domowej.

<u>Cel szczegółowy 2:</u> podejmowanie działań mających na celu ochronę, pomoc i wsparcie osób doznających przemocy domowej			
Zadanie	Sposób realizacji	Termin realizacji	Wskaźniki
Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego	Spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego	2024-2030	- liczba spotkań Zespołu
Funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych	Spotkania grup diagnostyczno-pomocowych	2024-2030	- liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych
			- liczba wszczętych w danym roku procedur NK

*Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej
na terenie Gminy Rakszawa na lata 2024 - 2030*

Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej	Realizacja procedury „Niebieskie Karty”	2024-2030	- liczba kontynuowanych w danym roku procedur NK, - liczba osób objętych w danym roku działaniami w ramach procedur NK (osoby doznające przemocy),
	Realizowanie poradnictwa psychologicznego, prawnego i socjalnego	2024-2030	- liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa
	Kierowanie do udziału w programach terapeutycznych	2024-2030	- liczba osób skierowanych do programu
Monitorowanie działań pomocowych	Monitorowanie pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy domowej	2024-2030	- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”

Cel szczegółowy 3:			
oddziaływania wobec osób stosujących przemoc domową			
Zadanie	Sposób realizacji	Termin realizacji	Wskaźniki
Funkcjonowanie grup diagnostyczno - pomocowych	Spotkania grup diagnostyczno-pomocowych	2024-2030	- liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych
Działania wobec osób stosujących przemoc domową	Realizacja procedury „Niebieskie Karty”	2024-2030	- liczba osób stosujących przemoc domową
	Realizowanie poradnictwa psychologicznego, prawnego i socjalnego	2024-2030	- liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa
	Kierowanie do udziału w programach terapeutycznych	2024-2030	- liczba osób skierowanych do programu
	Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc domową w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową	2024-2030	– liczba podmiotów realizujących programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową, – liczba osób, wobec których grupa diagnostyczno-pomocowa wnioskuje do zespołu interdyscyplinarnego o wydanie skierowania do

<p>Działania wobec osób stosujących przemoc domową</p>			<p>uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,</p> <ul style="list-style-type: none">– liczba osób, które zostały skierowane przez zespół interdyscyplinarny do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,– liczba osób, które przystąpiły do programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,– liczba osób, które ukończyły programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową,– liczba osób, które uparczywie uchylały się od uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,– liczba osób, wobec których zastosowano karę grzywny w związku z uparczym uchylaniem się od uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób
---	--	--	--

Działania wobec osób stosujących przemoc domową			stosujących przemoc domową, – liczba osób, wobec których zastosowano karę ograniczenia wolności w związku z uporczywym uchylaniem się od uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.
--	--	--	--

Cel szczegółowy 4:

podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności przedstawicieli Zespołu Interdyscyplinarnego oraz członków grup diagnostyczno– pomocowych w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług

Zadanie	Sposób realizacji	Termin realizacji	Wskaźniki
Organizowanie i przeprowadzanie interdyscyplinarnych spotkań, konferencji lub szkoleń z udziałem poszczególnych służb	Organizacja spotkań, konferencji i szkoleń	2024-2030	- liczba zorganizowanych spotkań, konferencji i szkoleń, - liczba uczestników
Udział w spotkaniach, konferencjach i szkoleniach członków ZI	Udział w spotkaniach, konferencjach i szkoleniach	2024-2030	- liczba spotkań, konferencji, szkoleń, - liczba uczestników
Udział w spotkaniach, konferencjach i szkoleniach członków grup diagnostyczno-pomocowych	Udział w spotkaniach, konferencjach i szkoleniach	2024-2030	- liczba spotkań, konferencji, szkoleń, - liczba uczestników

13. Realizatorzy programu

Realizacji celów Programu służy ciągła współpraca prowadzona pomiędzy organami administracji, instytucjami, organizacjami i innymi podmiotami.

Za realizację poszczególnych zadań w zakresie odpowiadającym ich celom ustawowym odpowiedzialne są:

- Zespół interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Rakszawie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łąncucie,
- Komenda Powiatowa Policji w Łąncucie,
- Centrum Medyczne w Łąncucie,
- Sąd Rejonowy w Łąncucie,
- Prokuratura Rejonowa w Łąncucie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

13. Monitoring i ewaluacja programu

Realizacja Programu będzie systematycznie monitorowana. W ramach monitoringu systematycznie gromadzone będą dane dotyczące realizacji celów programu, co umożliwi ocenę postępu jego realizacji. Uzyskane informacje będą służyć sprawdzeniu efektywności i skuteczności działań Programowych. Umożliwi to bieżąca ocena realizacji zaplanowanych działań, jak również pozwoli na wprowadzenie modyfikacji i korekt w sytuacji pojawienia się istotnych zmian w obszarze społecznym.

Źródłami informacji o realizacji Programu będą:

- dokumentacja prowadzona przez Zespół Interdyscyplinarny,
- dane statystyczne pozyskiwane od instytucji i organizacji współpracujących w realizacji programu,
- listy obecności, protokoły ze spotkań osób zaangażowanych w realizację programu,

- potwierdzenia dot. kolportażu materiałów edukacyjno-informacyjnych, wydruki materiałów publikowanych za pośrednictwem Internetu, wycinki prasowe,
- programy, konspekty szkoleń; kopie zaświadczeń, certyfikatów itp. potwierdzające ukończenie szkoleń.

Program będzie podlegał ewaluacji w oparciu o informacje zebrane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Rakszawie podczas jego monitoringu. Ewaluacja Programu powinna dostarczyć odpowiedzi, jaka jest jego skuteczność i efektywność. Musi określać, czy cele projektu są odpowiednie w stosunku do zmian potrzeb zmieniającej się rzeczywistości jak również określać do jakiego stopnia oddziaływanie Programu przyczyniło się do osiągnięcia jego celu głównego, celów szczegółowych i czy spełnia oczekiwania odbiorców Programu.